

POŻEGNANIA

JULIUSZ JANUSZ STACHY (1930–2012)

W dniu 11 kwietnia 2012 roku odprowadziliśmy na miejsce wiecznego spoczynku, do grobu rodzinnego na Powązkach w Warszawie, wybitnego hydrologa Profesora dr. hab inż. Juliusza Janusza Stachy. Swoją działalność naukową i badawczą poświęcił budownictwu hydrotechnicznemu, opracowując samodzielnie lub z zespołem wybitnych współpracowników podstawy hydrologiczne projektowania obiektów technicznych gospodarki wodnej. Odszedł jeden z ostatnich twórców polskiej szkoły hydrologii inżynierskiej, której przedstawicielami byli prof. prof. Maksymilian Matakiewicz, Kazimierz Dębski i Julian Lambor.

Urodził się 9 kwietnia 1930 roku we Lwowie. Ukończył Liceum im. ks. Józefa Poniatowskiego w Warszawie (1949 r.), był absolwentem Politechniki Warszawskiej (1956 r.), gdzie na Wydziale Budownictwa Wodnego uzyskał dyplom mgr. inż. budownictwa wodnego, specjalność hydrologia. W 1964 roku na Politechnice Warszawskiej uzyskał stopień doktora nauk technicznych, a w 1971 roku – doktora habilitowanego. Tytuł profesora został Mu nadany w 1980 roku. Profesor Stachy związany był głównie z PIHM/IMGW, gdzie w latach 1952–1999 kierował Zakładem Hydrologii. Ponadto pracował na Politechnice Warszawskiej i Uniwersytecie Warszawskim, prowadząc zajęcia dydaktyczne ze studentami. Odbył wiele staży naukowych, m.in. w USA, na Węgrzech, w d. ZSRR, Rumunii i Anglii.

Godna podkreślenia jest Jego działalność międzynarodowa, jako eksperta hydrologii w Ugandzie, z ramienia Światowej Organizacji Meteorologicznej, oraz w zakresie planowania zasobów wodnych w Bangladeszu, z ramienia ONZ. Był członkiem World Meteorological Organization w Genewie (Komitet Hydrologii – od 1964 r.), Komitetu Gospodarki Wodnej PAN (1966–1992), rad naukowych IMGW (1973–1992) i IMUZ (1976–1980). Za swoją działalność otrzymał wiele nagród, wyróżnień i odznaczeń, w tym Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski. W swoim dorobku naukowym posiada 66 rozpraw i artykułów naukowych, 28 artykułów informacyjnych i sprawozdań oraz 17 opracowań naukowych, ponadto wiele recenzji prac doktorskich i habilitacyjnych. Do największych osiągnięć naukowych służących praktyce inżynierskiej należą opracowania dotyczące reżimu hydrologicznego rzek polskich (Podstawowe problemy współczesnej techniki 1985) oraz charakterystyk przepływowych (Rozmieszczenie odpływu średniego na obszarze Polski 1966, Zasady obliczania maksymalnych przepływów prawdopodobnych 1987, Podstawy metodyczne zasad obliczania przepływów średnich niskich 1991). Publikacja „Zasady obliczania maksymalnych przepływów prawdopodobnych”, której był współautorem, ma duże znaczenie przy ustalaniu przepływów miarodajnych i kontrolnych do projektowania obiektów hydrotechnicznych w zlewniach niekontrolowanych hydrometrycznie.

W zlewniach kontrolowanych natomiast bardzo przydatne są publikacje zawierające wartości przepływów charakterystycznych rzek polskich w latach 1951–1960, 1951–1965, 1951–1970. W 1986 i 1987 roku opracowany został „Atlas hydrologiczny Polski” (praca zbiorowa), według koncepcji Profesora, składający się z tomu I „Mapy” i tomu II „Metodyka opracowania i zestawienia liczbowe”.

Do identyfikacji elementów modelu typu opad – odpływ (np. Segmo 15) przydatny jest sposób ustalenia opadów nawalnych w zlewniach niekontrolowanych opublikowany przez Profesora Stachy, przy współudziale Ewy Bogdanowicz w książce „Maksymalne opady deszczu w Polsce – Charakterystyki projektowe – Materiały badawcze” (1997).

Wymienione tu publikacje dotyczą głównie podstaw hydrologicznych projektowania budowli wodnych. Należy zwrócić uwagę na fakt, że Profesor Stachy tworzył w okresie przełomowym dla hydrologii, gdy podejście „intuicyjne” w hydrologii zostało wyparte przez metody bazujące na solidnych podstawach matematycznych oraz wprowadzono modelowanie matematyczne. Modelowanie matematyczne w hydrologii to niewątpliwie teraźniejszość i przyszłość. Profesor umiał pogodzić wymogi praktyki inżynierskiej, podając zasady obliczeń charakterystyk przepływowych i opadowych na podstawie dostępnych danych hydrometrycznych, z wymogami współczesnej nauki. Dlatego obecnie z powodzeniem stosowane są metody empiryczne Jego autorstwa oparte na poprawnie zastosowanym rachunku matematycznym i co jest ewenementem – służące identyfikacji modelu hydrologicznego typu opad – odpływ.

Moje kontakty zawodowe z Profesorem rozpoczęły się od recenzowania przez Niego mej pracy habilitacyjnej. Wniósł do niej dużo cennych uwag, które wzbogaciły moje badania nad identyfikacją hydrogramów wezbrań. Z kolei ja miałem zaszczyt recenzować Jego pracę dotyczącą zasady obliczania maksymalnych rocznych przepływów o określonym prawdopodobieństwie występowania dla rzek polskich.

Profesorze, zostawiłeś po sobie duży dorobek naukowy, który służy praktyce inżynierskiej. Pozostań w naszej pamięci. Żegnam Profesora dr. hab. inż. Juliusza Stachy smutną sentencją Wisławy Szymborskiej:

„...Ci, co wiedzieli
o co tutaj szło,
muszą ustąpić miejsca tym,
co wiedzą mało.
I mniej niż mało...
(z wiersza „Koniec i Początek”)

Andrzej Ciepiewski